च देवगणाः समाम्नाता उत्तमे स्थाने याश्च स्त्रियः । अथास्य कर्म रसादानं रश्मिभिश्च रसाधारणं यच्च किं चित्प्रवल्हितमादित्यकर्मैव तच्चन्द्रमसा वायुना संवत्सरेणेति संस्तवः ॥ एतेष्वेव स्थानव्यूहेष्वृतुछन्दस्तोमपृष्ठस्य भक्तिशेषमनुकल्पयीत । शरदनुष्टुबेकविंशस्तोमो वैराजं सामेति पृथिव्यायतनानि । हेमन्तः पङ्क्तिस्त्रिणवस्तोमः शाक्वरं सामेत्यन्तरिक्षायतनाति । शिशिरो ऽतिछन्दास्त्रयस्त्रिंशस्तोमो रैवतं सामेति द्युभक्तीनि ॥ ११ ॥

मन्त्रा मननाच्छन्दाँसि छादनात्स्तोमः स्तवनाद्यजुर्यजतेः साम संमितमृचास्यतेर्वर्चा समं मेन इति नैदानाः । गायत्री गायते स्तुतिकर्मणास्त्रिगमना वा विपरीता गायतो मुखादुदपतदिति च ब्राह्मणम् । उष्णिगुत्स्नाता भवति स्निह्यतेर्वा स्यात्कान्तिकर्मणा उष्णीषिणी वेत्यौपमिकमुष्णीषं स्नायतेः । ककुप्ककुभिनी भवति ककुप्च कुब्जश्च कुजतेर्वोब्जतेर्वा । अनुष्टुबनुष्टोभनाद्गायत्रीमेव त्रिपदां सतीं चतुर्थेन पादेनानुष्टोभतीति च ब्राह्मणम् । बृहती परिबर्हणात् । पङ्क्तिः पञ्चपदा । त्रिष्टुप्स्तोभत्युत्तरपदा का तु त्रिता स्यात्तीर्णतमं छन्दस्त्रिवृद्वज्रस्तस्य स्तोभनीति वा । यत्त्रिरस्तोभत्तत्त्रिष्टुभस्त्रिष्टुप्त्वमिति विज्ञायते ॥ १२ ॥

जगती गततमं छन्दो जलचरगतिर्वा जलाल्यमानो ऽसृजदिति च ब्राह्मणम् । विराड्विराजनाद्वा विराधनाद्वा विप्रापणाद्वा विराजनात्संपूर्णाक्षरा विराधनादूनाक्षरा विप्रापणादधिकाक्षरा । पिपीलिकमध्येत्यौपमिकं पिपीलिका पेलतेर्गतिकर्मणः ॥

इतीमा देवता अनुक्रान्ताः । सूक्तभाजो हविर्भाज ऋग्भाजश्च भूयिष्ठाः काश्चिन्निपातभाजः । अथोताभिधानैः संयुज्य हविश्चोदयतीन्द्राय वृत्रघ्न इन्द्राय वृत्रतुर इन्द्रायाँहोमुच इति । तान्यप्येके समामनन्ति भूयाँसि तु समाम्नानाद्यत्तु संविज्ञानभूतं स्यात्प्राधान्यस्तुति तत्समामने । अथोत कर्मभिर्ऋषिर्देवता स्तौति वृत्रहा पुरन्दर इति । तान्यप्येके समामनन्ति भूयाँसि तु समाम्नानाद् व्यञ्जनमात्रं तु तत्तस्याभिधानस्य भवति यथा ब्राह्मणाय बुभुक्षितायौदनं देहि स्नातायानुलेपनं पिपासते पानीयमिति ॥ १३ ॥

अथातो ऽनुक्रमिष्यामः ॥ अग्निः पृथिवीस्थानस्तं प्रथमं व्याख्यास्यामः । अग्निः कस्मादग्रणीर्भवत्यग्रं यज्ञेषु प्रणीयते ऽङ्गं नयति संनममानः । अक्नोपनो भवतीति स्थौलाष्ठीविर्न क्नोपयति न स्नेहयति । त्रिभ्य आख्यातेभ्यो जायत इति शाकपूणिरितादक्नाद् दग्धाद्वा नीतात् । स खल्वेतेरकारमादत्ते गकारमनक्तेर्वा दहतेर्वा नीः परः । तस्यैषा भवति ॥ १४ ॥